

Instructie voor Nederlandse delegatie naar de Negende Conferentie van Partijen bij de Conventie inzake Biologische Diversiteit (CBD-COP9), 19-30 mei 2008 in Bonn

A. Toelichting:

Deze instructie voor de Nederlandse delegatie bij de Negende Conferentie van Partijen bij de Conventie inzake Biologische Diversiteit (hierna verder aangeduid als: het Biodiversiteitsverdrag), CBD-COP9, kent de volgende opzet:

- o Een korte inleiding tot het Biodiversiteitsverdrag, de hoofdpunten van COP9 en de algemene inzet van Nederland
- o De officiële agenda van COP-9
- o Per agendapunt, een samenvatting van de beslis- en discussiepunten alsmede de Nederlandse inzet
- o De officiële delegatielijst (PM)

Tijdens COP-9 zal in principe het Sloveense Voorzitterschap de standpunten van de Europese Unie naar voren brengen. Daartoe zijn de afgelopen tijd met betrekking tot de belangrijkste agendapunten Raadsconclusies geformuleerd. Voorts zijn voor vrijwel alle agendapunten EU-statements voorbereid.

De inzet van Nederland, zoals beschreven in dit document, is afgestemd met de raadsconclusies en statements. Het Nederlandse standpunt zal vooral via het EU-coördinatieoverleg ingebracht worden. Met betrekking tot het agendapunt communicatie en educatie zal Nederland namens de EU het woord voeren.

B. Inleiding tot de Negende Conferentie van Partijen bij het Biodiversiteitsverdrag (CBD-COP9)

CBD en COP-9

Nederland speelt een actieve rol waar het gaat om de internationale samenwerking op het gebied van biodiversiteit.

De Conventie inzake Biologische Diversiteit werd voor ondertekening opengesteld tijdens de Conferentie van de Verenigde Naties inzake Milieu en Ontwikkeling (UNCED) in Rio de Janeiro in juni 1992. Het Biodiversiteitsverdrag trad in werking op 29 december 1993 en momenteel zijn ruim 190 landen en de Europese Gemeenschap partij. Nederland is partij sinds juli 1994.

Tijdens de Wereld Top inzake Duurzame Ontwikkeling (WSSD, Johannesburg 2002) is als mondiale doelstelling overeengekomen het verlies van biodiversiteit in 2010 aanzienlijk te hebben teruggedrongen. Deze 2010-doelstelling vormt sindsdien een rode draad in het werk van de CBD en in het Nederlandse biodiversiteitsbeleid.

Het Biodiversiteitsverdrag heeft als doel: het behoud en duurzaam gebruik van biologische diversiteit, alsmede een billijke verdeling van de voordelen die voortvloeien uit het gebruik van genetische bronnen. Onder biologische diversiteit wordt al het leven op aarde verstaan; het gaat om de variatie aan, en samenhang tussen, ecosystemen, habitats en soorten, en om genetisch materiaal. Het verdrag verplicht landen tot het formuleren van beleid en het uitvoeren van expliciet in het verdrag genoemde maatregelen.

Regelmatig komen landen die partij zijn bij het verdrag bij elkaar om over de uitwerking en ontwikkeling van het verdrag te spreken, ervaringen uit te wisselen over de uitvoering ervan, en verzoeken te doen voor ondersteuning aan internationale organisaties. Deze bijeenkomsten worden ook bijgewoond door vertegenwoordigers van NGO's, de private sector en onderzoeksinstituten. De Conferentie van Partijen (COP) wordt tweejaarlijks gehouden. Het is daar dat de politiek-bestuurlijke besluitvorming plaatsvindt over de

uitvoering en verdere ontwikkeling van het Verdrag. Er zijn tot nu toe acht Conferenties van Partijen geweest: COP-6 vond in 2002 plaats in Den Haag.

Van 19 tot 30 mei 2008 vindt de Negende Conferentie van Partijen plaats in Bonn, Duitsland. Voorafgaand wordt de 4^e Meeting of Parties bij het Bioveiligheidsprotocol in Bonn gehouden.

Hoofdpunten COP-9

CBD-COP-9 bespreekt in principe de voortgang op alle aspecten van het biodiversiteitsbeleid (zie de agenda onder hoofdstuk C). Sommige agendapunten hebben evenwel alleen betrekking op de voortgang van bepaalde werkprogramma's of behandelen een specifiek element.

Een aantal onderwerpen zullen tijdens COP9 vooral in de schijnwerpers staan. Dit zijn:

1. Evaluatie en herziening van de bestaande Werkprogramma's voor Bossen en voor Agrobiodiversiteit. Hierbij komt ook het voorkomen van nadelige effecten van de productie van biobrandstoffen aan de orde.
2. Besluitvorming over de opzet van een internationaal regime voor het beheer van genetische bronnen.
3. Vaststellen van criteria voor de instelling van mariene beschermde gebieden in zeegebieden buiten territoriale wateren (de "high seas").
4. Samenwerking tussen klimaat- en biodiversiteitsbeleid, onder meer gericht op het tegengaan van ontbossing en het creëren van markten voor ecosysteemdiensten.
5. De prioriteiten in het biodiversiteitsbeleid ná 2010, vast te leggen in een nieuw Strategisch Plan voor het Biodiversiteitsverdrag

Algemene inzet Nederland

In algemene zin zal Nederland tijdens COP-9 de noodzaak van een krachtiger implementatie van de Conventie benadrukken. Al tijdens COP-6 in Den Haag in 2002 was het motto "from development to implementation"; het is zaak de daad bij het woord te voegen teneinde daadwerkelijk uitvoering te geven aan de 2010-doelstelling van Johannesburg.

Waar mogelijk zal gepleit worden voor actiegerichte en praktisch uitvoerbare besluiten, en versterking van concrete uitvoeringsprocessen.

Specifieke kernpunten voor inzet Nederland

Kernpunten voor de Nederlandse inzet tijdens de 9^e Conferentie van Partijen kunnen worden samengevat in een vijftal punten. Deels vloeien deze direct voort uit de agenda van COP9, deels gaat het om uitdagingen die door het hele verdrag lopen.

a. Financiering van biodiversiteitsbeleid:

De Nederlandse regering vindt het van groot belang dat de ecosysteemdiensten en -producten die door de natuur worden geproduceerd een maatschappelijke/financiële waarde krijgen, en dat gebruikers in toenemende mate bereid zijn financieel bij te dragen aan de instandhouding van de (mede hun eigen) bronnen van bestaan. Daarom is in het Beleidsprogramma Biodiversiteit (kamerstuk 26407, nr. 28 van 14 maart 2008) als één van de vier inhoudelijke prioriteiten Betalen voor Biodiversiteit opgenomen dat beoogt aan dit principe verdere uitwerking te geven.

Tijdens CBD-COP9 zal onder meer worden gesproken over de concrete instrumenten die kunnen worden ontwikkeld om maatschappelijke investeringen te doen in behoud en duurzaam gebruik van biodiversiteit en daarmee samenhangende ecosysteemdiensten op structurele wijze te regelen. Ook zal aan de orde komen hoe kan worden ingespeeld op de klimaatfondsen die worden ontwikkeld, en die in principe kansen bieden om ontbossing en ander biodiversiteitsverlies tegen te gaan. Daarbij zal worden benadrukt dat er eerlijke verdeling zal moeten zijn van de baten, en de rechten van de bevolking die afhankelijk is van het gebruik van het bos moeten worden gerespecteerd.

De Duitse regering lanceert tijdens het ministeriële segment van COP9 een nieuw fonds voor bilaterale ondersteuning van biodiversiteitsprojecten, het Life Web

Initiative. Nederland staat positief tegenover dit initiatief, en zal in dit kader vooral inzetten op versterking van bestaande activiteiten.

b. Internationaal regiem voor genetische bronnen

Een specifiek aspect van betalen voor biodiversiteit komt tijdens CBD-COP9 in een cruciale fase, namelijk het maken van afspraken over de toegang tot en eerlijke verdeling van de opbrengsten van genetische bronnen.

Genetische bronnen zijn een belangrijke verschijningsvorm van biodiversiteit. Het is de basis voor de ontwikkeling van (nieuwe) landbouwgewassen en geneesmiddelen. Duurzame bescherming en blijvende toegang tot deze bronnen is daarom van groot belang voor voedselzekerheid, land- en tuinbouw, en gezondheid.

Inmiddels is het Internationale Verdrag voor Genetische Bronnen voor Voedsel en Landbouw van kracht geworden, waarin afspraken zijn gemaakt over de toegang tot en een eerlijke verdeling van de opbrengsten van genetische bronnen, alleen gericht op landbouw en voedselvoorziening. Binnen CBD wordt nu onderhandeld over een breder juridisch kader, binnen de CBD-werkgroep Toegang en Eerlijke verdeling van opbrengsten (*Working Group on Access and Benefit-sharing on Access and Benefit-sharing*).

Het uitblijven van overeenstemming over een goed en uitvoerbaar reguleringssysteem dat eigendoms- en gebruikersrechten regelt, zal de bereidheid van (m.n.) ontwikkelingslanden om ook aan andere afspraken van de CBD uitvoering te geven sterk doen afnemen.

Nederland hecht veel belang aan sluitende internationale afspraken op dit vlak, en werkt er constructief aan mee. Daarbij is het zaak recht te doen aan zowel de belangen van de producerende landen (veelal ontwikkelingslanden) als die van de gebruikers.

De conferentie zal onder meer discussiëren over voortgang in de onderhandelingen over voortgang in de onderhandelingen over de inhoud en vormgeving van het internationale reguleringssysteem, de mate van bindendheid, en de mate waarin het moet danwel kan voortbouwen op bestaande nationale en internationale regelgeving.

c. Maatschappelijke samenwerking:

In het kader van de CBD wordt veel aandacht gegeven aan het creëren van kennis en begrip voor het belang van biodiversiteit bij allerlei maatschappelijke groepen, waaronder (lokale) maatschappelijke organisaties, overheden en het bedrijfsleven. De regering ondersteunt die benadering van harte. Het Beleidsprogramma Biodiversiteit geeft daarom prioriteit aan zowel de samenwerking met partners uit bedrijfsleven en andere maatschappelijke groepen (het thema Nieuwe Coalities), als aan communicatie en educatie. Het realiseren van biodiversiteitsdoelstellingen vereist immers het nemen van verantwoordelijkheid door de samenleving in brede zin.

Het samen optrekken met betrokkenen is ook van belang om tot een betere uitvoering c.q. handhaving te komen van afspraken die zijn gemaakt in het kader van het Biodiversiteitsverdrag. Het goed uitvoeren van bestaande afspraken is naar mijn oordeel een zeker zo doelmatige benadering als het ontwikkelen van nieuwe beleidsmaatregelen.

Vragen die zich voordoen betreffen de beste manier om het brede begrip biodiversiteit naar herkenbare situaties te vertalen, en om bewustwording te combineren met concreet handelen.

d. Concurrentie om natuurlijke hulpbronnen:

Veel van de bedreigingen die zich voordoen m.b.t. biodiversiteit vloeien voort uit concurrentie om schaarse ruimte. Een goed voorbeeld hiervan zijn de biobrandstoffen: de productie hiervan kan ten koste te gaan van hetzij biodiversiteit hetzij voedselproductie. Dit vereist het inbouwen van goede waarborgen op dit punt.

De mens doet een steeds groter beroep op de natuurlijke hulpbronnen en daarmee van biodiversiteit (voedsel, veevoer, energie, bouwmaterialen etc.). En als we ons in het kader van het Klimaatverdrag meer richten op de productie van bio-energie kan

dit een reden voor extra zorg zijn. Het hervinden van een duurzame balans vraagt om internationale dialoog en onderhandelingen, en van de westerse landen oog voor een rechtvaardigere verdeling. Een goede belangenafweging en een goede toepassing van ruimtelijk beleid kunnen eveneens helpen de druk op de natuurarealen te verminderen.

Hoewel dit onderwerp als zodanig geen onderwerp is van de komende Conferentie van Partijen ben ik voornemens hier tijdens het ministerieel segment aandacht voor te vragen.

C. Voorlopige agenda van de Negende Conferentie van Partijen bij het Biodiversiteitsverdrag

I. ORGANIZATIONAL MATTERS

- 1.1. Opening of the meeting.
- 1.2. Election of officers.
- 1.3. Adoption of the agenda.
- 1.4. Organization of work.
- 1.5. Report on the credentials of representatives to the ninth meeting of the Conference of the Parties.
- 1.6. Pending issues.
- 1.7. Date and venue of the tenth meeting of the Conference of the Parties.

II. CONSIDERATION OF REPORTS

- 2.1. Reports of inter-sessional and regional preparatory meetings.
- 2.2. Report of the Global Environment Facility.
- 2.3. Report of the Executive Secretary on the administration of the Convention and the budget for the Trust Fund of the Convention.

III. ISSUES FOR IN-DEPTH CONSIDERATION

- 3.1. Agricultural biodiversity.
- 3.2. Global Strategy for Plant Conservation.
- 3.3. Invasive alien species.
- 3.4. Forest biodiversity.
- 3.5. Incentive measures.
- 3.6. Ecosystem approach.
- 3.7. Progress in the implementation of the Strategic Plan and progress towards the 2010 target and relevant Millennium Development Goals.
- 3.8. Financial resources and the financial mechanism.

IV. OTHER SUBSTANTIVE ISSUES ARISING FROM DECISIONS OF THE CONFERENCE OF THE PARTIES AND STRATEGIC ISSUES FOR EVALUATING PROGRESS

- 4.1. Access and benefit-sharing.
- 4.2. Article 8(j) and related provisions.
- 4.3. Technology transfer and cooperation.
- 4.4. Monitoring, assessments and indicators.
- 4.5. Biodiversity and climate change.
- 4.6. Biodiversity of dry and sub-humid lands.
- 4.7. Protected areas.
- 4.8. Biodiversity of inland waters.

- 4.9. Marine and coastal biodiversity.
- 4.10. Island biodiversity.
- 4.11. Global Taxonomy Initiative.
- 4.12. Liability and redress.
- 4.12.1 Cooperation with other conventions and international organizations and initiatives, and engagement of stakeholders.
- 4.13. Operations of the Convention.
- 4.14. Scientific and technical cooperation and the clearing-house mechanism.
- 4.15. Guidance to the financial mechanism.
- 4.16. Communication, education and public awareness (CEPA).

V. ADMINISTRATIVE AND BUDGETARY MATTERS

- 5.1. Administration of the Convention and budget for the Trust Fund of the Convention for the biennium 2009-2010.

VI. FINAL MATTERS

- 6.1. Other matters.
- 6.2. Adoption of the report.
- 6.3. Closure of the meeting.

D. Nederlandse inzet per agendapunt

I. ORGANIZATIONAL MATTERS

1.2. Election of officers:

Het huidige Bureau zal doorgaan tot het einde van COP-9. Wel zal de nieuwe voorzitter (Duitsland) bij het begin van COP9 in functie treden. Aan het eind van COP-9 zal een nieuw Bureau worden gekozen.

1.6. Pending Issues:

Dit betreft de openstaande vraag of een stemprocedure kan worden afgesproken voor alle inhoudelijke zaken. Indien zich een reële mogelijkheid voordoet deze langlopende kwestie op te lossen dan kan de delegatie daar een bijdrage aan leveren. Nederland is voorstander van een spoedige oplossing van dit probleem, bijvoorbeeld door een keuze voor dubbelgekwalificeerde meerderheid (2/3 of 4/5). In afwachting van zo'n oplossing kan akkoord worden gegaan met de huidige werkwijze, d.w.z. alle inhoudelijke zaken worden met consensus besloten. De "scale of assessment" vereist echter wel consensus; dat geldt ook voor het budget. De delegatie dient e.e.a. te bezien in het licht van de positie van andere EU-landen.

II. CONSIDERATION OF REPORTS

2.1. Reports of intersessional meetings of subsidiary bodies and regional preparatory meetings

Bij dit agendapunt zullen de rapporten van de laatste bijeenkomsten van het wetenschappelijk Adviesorgaan van de CBD, het Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice, t.w. SBSTTA-12 (juli 2007) en SBSTTA-13 (februari 2008) worden gepresenteerd. De aanbevelingen van deze SBSTTA's komen veelal aan de orde bij de behandeling van de diverse agendapunten van COP-9. Voorts worden de aanbevelingen van de Adhoc-Open Ended Working Groups on Access and Benefit Sharing, Protected

Areas en Implementation gepresenteerd. Ook deze komen elders in de agenda terug. In enkele regio's heeft een regionale voorbereidingsbijeenkomst voor COP-9 plaatsgevonden. In Europa is dit niet gebeurd.

2.2. Report of the Global Environment Facility.

Op de agenda staat het rapport van de GEF Council. Voor het Nederlandse standpunt ten aanzien van de rol van het GEF zij verwezen naar punt 4.16 van deze instructie.

2.3. Report of the Executive Secretary on the administration of the Convention and the budget for the Trust Funds of the Convention.

Op de agenda staat het verslag van de Executive Secretary over de besteding van het budget voor 2007-2008. Voor een inhoudelijke beschouwing van de budgetaangelegenheden: zie onder **agendapunt V**.

III. ISSUES FOR IN-DEPTH CONSIDERATION

3.1. Agricultural biodiversity.

Toelichting

Conform het Meerjarenwerkprogramma van de CBD is de review van de implementatie van het Werkprogramma Agrobiodiversiteit van de CBD geagendeerd voor COP9.

SBSTTA-13 heeft de *review* besproken en aanbevelingen voor COP9 opgesteld. Daarbij zijn aanbevelingen over biobrandstoffen van SBSTTA-12 overgedragen aan COP9. Aan het Secretariaat is verzocht een achtergrondstuk op te stellen (UNEP/CBD/COP/9/26) over de mogelijke impacts van biobrandstoffen op biodiversiteit.

Het Werkprogramma Agrobiodiversiteit is complex, zowel qua inhoud (met een brede, doch betwiste scope), opzet (met drie internationale initiatieven onder het werkprogramma) als coördinatie (door secretariaat CBD in samenwerking met FAO, en met bijdragen van vele andere organisaties). Ondanks het Programme of Work en de uitvoeringsactiviteiten moet helaas geconstateerd worden dat agrobiodiversiteit nog steeds onder grote druk staat en de huidige afspraken in CBD-verband blijkbaar niet voldoende zijn.

Nederland vindt dat in CBD-kader evenwichtige aandacht moet worden gegeven aan de verschillende dimensies van agrobiodiversiteit: genetische bronnen, natuurwaarden (*wildlife & habitats*) en het 'life-support-systeem' (ecosysteemdiensten, functionele biodiversiteit). Al deze dimensies krijgen in het Beleidsprogramma Biodiversiteit aandacht. In de EU-Raadconclusies van 3 maart 2008 wordt ook expliciet aandacht gegeven aan de 'wildlife & habitats'-dimensie van agrobiodiversiteit.

Er moet een aantal teksthaken uit de aanbeveling van SBSTTA-13 worden weggewerkt om tot een goed COP-besluit te kunnen komen. Het lastigste en politiek meest gevoelige onderwerp daarbij zal biobrandstoffen zijn. Hierover heeft SBSTTA-12 een aanbeveling gedaan, die aan COP wordt overgedragen. Enkele Partijen wilden op SBSTTA-13 verder werken aan dit onderwerp, en deden dat ook – zonder steun echter van Brazilië, gevolgd door Argentinië.

Inzet Nederland:

- *Nederland onderschrijft op hoofdlijnen de concept-aanbeveling voor een COP9-besluit.*
- *Nederland zal zich conform het Beleidsprogramma Biodiversiteit inzetten voor een brede scope, met aandacht voor verschillende dimensies van agrobiodiversiteit, samengevat in drie hoofdonderdelen: genetische bronnen, ecosysteemdiensten (zgn. functionele biodiversiteit) en natuurwaarden (wildlife & habitats).*

- *Daarin past ook de verwijzing naar landschappen met hoge natuurwaarden. Nederland zet zich er voor dat dit nu opgepakt wordt, en zal voorstellen daarvoor bewoording in te brengen uit de annex bij besluit V/5, over landscapes (paragraaf 3 b iv).*
- *Nederland zal erop toezien dat in de aanbevelingen verwijzingen naar het gebruik van ecosysteemdiensten in de landbouw en de bijdrage daarvan aan verduurzaming van de productie behouden blijven.*
- *Nederland zal erop toezien dat de verwijzing naar wildlife & habitats gewaarborgd wordt in de aanbevelingen, conform de EU-Raadsconclusies van 3 maart 2008.*
- *Op het vlak van biofuels kan de Nederlandse delegatie zich laten leiden door de interdepartementale kaderinstructie biobrandstoffen (april 2008), en de EU-submissie die over dit onderwerp is gedaan (november 2007). Nederland zal onderstrepen dat het van belang is internationaal aan de ontwikkeling van afgestemde duurzaamheidscriteria te werken.*
- *De SBSTTA-aanbeveling dient verder zo goed mogelijk intact te blijven, met name de door NL bepleitte punten inzake bodembiodiversiteit en gebruik van ecosysteemdiensten ten behoeve van een duurzamere bedrijfsvoering*
- *Ten aanzien van GURT's zal Nederland vasthouden aan de afspraken gemaakt door COP5.*

3.2. Global Strategy for Plant Conservation.

Toelichting

Onder dit agendapunt wordt de voortgang van de Global Plant Conservation Strategy (GPCS) besproken. In juli 2007 heeft het Wetenschappelijk Adviesorgaan (SBSTTA-12) hier al bij stilgestaan en een aantal aanbevelingen geformuleerd.

In algemene zin wordt het GPCS gezien als een nuttige hulpmiddel om de inspanningen van velerlei organisaties op het gebied van plantenbescherming te coördineren.

De bescherming van wilde planten is een belangrijke basis van biodiversiteit. Het behoud en het beheer van de kennis en het materiaal terzake is echter niet altijd voldoende geregeld.

Uit het voortgangsrapport blijkt dat zwakke punten onder meer zijn het ontbreken van een mondiale lijst van alle bekende plantensoorten, van inzicht in de beschermingsstatus van deze planten en van daadwerkelijke beschermingsmaatregelen. Overigens is ook de voortgang op andere punten naar het oordeel van Nederland tamelijk beperkt, hetgeen mede komt door het grote aantal doelen van de GPCS en de matige informatie die uit nationale rapporten beschikbaar komt.

De aanbevelingen stellen een aantal activiteiten voor om dit te verbeteren, waarbij de nadruk ligt op de verantwoordelijkheid die partijen hebben op nationaal nivo. Voorts wordt het secretariaat o.m. gevraagd om in samenwerking met relevante organisaties zoals het *World Conservation Monitoring Centre* een *Plant Conservation Report* samen te stellen dat mede bijdraagt aan de *Global Biodiversity Outlook 3* welke in 2010 moet verschijnen.

Overigens valt hetop dat de samenwerking met andere gebieds- en soortenbeschermingsinstrumenten (bijvoorbeeld WHC/UNESCO, Natura2000, CITES, RFO's etc niet genoemd wordt. Dat is een gemiste kans aangezien veel GPCS-doelen via andere instrumenten kunnen worden ondersteund of deels bereikt worden.

Inzet Nederland

- *Nederland ondersteunt in algemene zin de aanbevelingen en kan bijdragen aan aanscherping van de geformuleerde prioriteiten voor vervolgactiviteiten*
- *Voorts kan worden bevorderd dat er meer synergie ontstaat tussen de verschillende instrumenten, secretariaten en commissies die zich mondiaal met de bescherming van (wilde) planten bezighouden.*

3.3. Invasive alien species.

Door COP8 werd geconstateerd dat er nog steeds "gaten" zitten in het stelsel dat de biodiversiteit tegen exoten moet beschermen.

De voornaamste tekortkomingen die worden gesignaleerd zijn:

- (a) *Conveyances as pathways for invasive alien animals;*
- (b) *Introduction of alien species in fisheries and aquaculture;*
- (c) *Introduction of alien species as pets, including aquarium species, such as fish, reptiles, or insects, and as live bait and live food.*

Op verzoek van COP8 heeft het secretariaat van de CBD daarom consultaties uitgevoerd bij een aantal betrokken organisaties (International Plant Protection Convention, Food and Agricultural Organization, World Trade Organization) om te onderzoeken of ook exoten die schadelijk zijn voor biodiversiteit beter onder de wet- en regelgeving van deze organisaties zouden kunnen vallen. Het resultaat hiervan is besproken in SBSTTA-13 (februari 2008) en de aanbevelingen daaruit worden thans voorgelegd aan COP9.

De aanbevelingen houden enerzijds een verzoek aan landen en internationale organisaties in om voorbeelden (best practices) te verzamelen over hoe met bovengenoemde risico's wordt omgegaan. Daarnaast worden de meest betrokken organisaties (*World Organisation for Animal Health*, WTO en FAO) gevraagd verder bij te dragen aan het invullen van de "gaps".

Voorts ligt er een evaluatie op tafel betreffende de uitvoering van de CBD-activiteiten m.b.t. invasive alien species. Deze geeft een goed inzicht in de verschillende initiatieven, m.n. gericht op het stimuleren van landen om nationaal exotenbeleid te ontwikkelen en daarbij grensoverschrijdend samen te werken, en de belemmeringen die zich daar nog bij voordoen.

Inzet Nederland:

- o *Nederland steunt de verdere samenwerking met de genoemde internationale organisaties. Daarnaast is het van belang ook samen te werken met andere belanghebbenden als internationale natuurorganisaties en relevante sectoren, zoals internationale land en tuinbouworganisaties, transportsector, aquariumhandel en internationale handel in huisdieren.*
- o Nederland is positief over de diverse activiteiten ter uitvoering van het exotenbeleid. Communicatie met diverse betrokkenen, waaronder (internationale) landbouworganisaties, is een belangrijk aandachtspunt.

3.4. Forest biodiversity.

Toelichting

De vergadering wordt onder dit item verzocht de aanbevelingen te bespreken die zijn gedaan tijdens de 13-e zitting van het Wetenschappelijk Adviesorgaan (SBSTTA-13) en die zijn opgenomen in document UNEP/CBD/COP/9/3.

Hoewel het onderwerp biofuels tijdens de SBSTTA wel onder *forest biodiversity* werd besproken wordt voor de instructies verwezen naar agendapunt 3.1, agrobiodiversiteit, omdat besloten is dit onderwerp daar te behandelen.

Tijdens de SBSTTA waren de belangrijkste uitkomsten en discussiepunten over *forest biodiversity* de volgende:

- Richtlijnen opstellen voor de productie van biomassa ligt gevoelig en blijft onderwerp van discussie;
- Samenwerking met andere VN-verdragen wordt toegejuicht, maar is weinig concreet;
- Het door NL ingebrachte punt om bij de verdeling van baten voortvloeiend uit bijvoorbeeld voorkoming van ontbossing ter beperking van de CO₂-uitstoot te zorgen dat deze niet alleen ten goede komen aan de bevolking maar dat daarbij

ook hun rechten worden gerespecteerd. Dit punt werd met wat amenderingen aanvaard;

- Het onderwerp versterking van boswethandhaving bleef onderwerp van discussie. Door veel belangrijke boslanden, zoals Brazilië werd dit als een nationale aangelegenheid beschouwd;
- Ook het onderwerp internationale monitoring ligt gevoelig en werd als inmenging in nationale aangelegenheden beschouwd;
- Het woord *illegal logging* roept veel aversie op; eveneens het woord *illegal land use*.

Inzet Nederland:

De Nederlandse inzet voor behoud van bossenbiodiversiteit is gebaseerd op de volgende punten:

- *Versterking van de nationale boswethandhaving en het bosbestuur. Dit kan door nationaal steun te verlenen op terrein van capacity building en verdere uitwerking van maatregelen die de handel in illegaal hout onmogelijk maken c.q. de handel in legaal en duurzaam hout bevorderen;*
- *Verbetering van de internationale financiële mechanismen om daadwerkelijk boswethandhaving en stimulering duurzaam bosbeheer mogelijk te maken en te voorkomen dat ongestoord bos wordt omgezet in andere vormen van landgebruik;*
- *In de uitwerking van het bovenstaande dienen van bossen afhankelijke bevolkingsgroepen waaronder inheemse volken mee te delen in de baten en dienen hun rechten gerespecteerd te worden;*

Vanuit deze algemene inzet wil Nederland de volgende punten aanscherpen:

- *De ontwikkeling van de markt voor biobrandstoffen biedt kansen aan landen maar is afhankelijk van goede waarborgen op dit punt om biodiversiteitsverlies te voorkomen. Verbetering van land-use planning en duurzaamheidscriteria zijn daarbij cruciaal. De CBD kan bij de ontwikkeling van criteria een belangrijke rol spelen. (zie instructies onder punt 3.1)*
- *De CBD moet samenwerken met de UNFCCC en UNFF bij het ontwikkelen van nieuwe financieringsmechanismen om waar mogelijk synergie met biodiversiteitsdoelen te realiseren en de rechten van de van bossen afhankelijke bevolkingsgroepen waaronder inheemse volken te respecteren;*
- *Het toewerken naar een gemeenschappelijke definitie van legaliteit en aandacht vragen voor het FLEGT-proces en gelijkwaardige regionale processen alsmede het ontwikkelen en stimuleren van systemen voor het volgen van legaal hout. Ontwikkeling van een internationaal plan van aanpak is noodzakelijk;*
- *Verbetering van monitoring, governance en duurzaam landgebruik in het algemeen. Bossen dienen opgenomen te worden in nationale plannen voor duurzame ontwikkeling en landgebruik;*
- *Aandacht voor een aantal andere zaken zoals de implementatie van het werkprogramma in meetbare termen en betere monitoring en vaststelling van een baseline voor ontbossing.*

3.5. Incentive measures.

Toelichting

In 2000 is een werkprogramma vastgesteld voor het onderwerp "stimuleringsmaatregelen", vooral gericht op economische stimuleringsmaatregelen. Dit werkprogramma is na een voorspoedige start, waarbij onder meer goed gebruik werd gemaakt van materiaal verzameld door de OESO/ Working Group on Economic Aspects of Biodiversity) de laatste jaren in roerig vaarwater geraakt. Dit wordt veroorzaakt door meningsverschillen tussen met name de EU en Argentinië (aangevuld met enkele andere grote exporteurs van agrarische producten) over de mate waarin landbouwsubsidies in het kader van dit CBD-werkprogramma aan de orde moeten komen. Argentinië bepleit hoge prioriteit te geven aan analyse van de mogelijke negatieve effecten op biodiversiteit van handelsbelemmerende maatregelen (met name ten aanzien van landbouwproducten) en

wil zonder dit onderwerp eigenlijk niet verder met het werkprogramma. De EU stelt zich op het standpunt dat er buiten het specifieke onderwerp van landbouwsubsidies om voldoende reden is om het werkprogramma verder uit te voeren. De prioriteiten zoals in 2000 geïdentificeerd zijn onverkort relevant en verdienen positieve aandacht. Concreet bepleit de EU bijvoorbeeld de ontwikkeling van vrijwillige richtlijnen voor positieve stimuleringsmaatregelen. De implementatie van het werkprogramma zou een “*moving target*” moeten zijn, waarbij er steeds aanpassingen zijn op basis van uitkomsten van discussies elders (m.n. WTO).

In 2006 zijn afspraken gemaakt over de voorbereiding van de *indepth review* van het werkprogramma die nu voor COP9 staan geagendeerd. Slechts vier submissions werden ontvangen, waaronder die van de EU en Argentinië. Andere landen die een actieve rol speelden in het debat over het werkprogramma, zoals Nieuw Zeeland en Australië hebben geen submitie ingediend. Hun positie valt daarmee moeilijker in te schatten.

De submissions zijn verwerkt in document CBD/COP/9/12; in dit document is geen concept-besluit opgenomen. De submissions weerspiegelen de tegenstellingen uit het verleden en indiceren dat het een lastige discussie zal worden. De voornaamste opgave voor COP9 zal zijn het vlottrekken van het programma en dus het bereiken van consensus over ten minste een aantal prioriteiten.

Nederland heeft veel ervaring met het ontwerpen en toepassen van economische instrumenten. Het kabinetsbeleid is gericht op verdere ontwikkeling van dit instrumentarium, ook voor biodiversiteit (conform Beleidsprogramma Biodiversiteit, ondermeer de Ecobalans en verdere ontwikkeling fiscale maatregelen). Een internationaal kader en internationale samenwerking zijn daarbij zeer wenselijk.

Inzet Nederland:

- *Nederland zal consensus over nut en noodzaak van een voortgezet werkprogramma bevorderen. Analyses van de effecten van handelsbelemmerende maatregelen op biodiversiteit zijn reeds gepubliceerd in de Technical Series van CBD. Actualisering van dergelijke analyses moet rekening houden met WTO en bijdragen aan discussies hoe recht te doen aan non trade concerns.*
- *Inhoudelijke prioriteit ligt bij het formuleren van (vrijwillige) richtlijnen voor positieve stimuleringsmaatregelen, het bevorderen van ontwikkeling van innovatieve internationale instrumenten (waar mogelijk in synergie met andere conventies, waaronder UNFCCC), aanpak van stimuleringsmaatregelen met negatieve effecten op de biodiversiteit (perverse incentives) en capaciteitsontwikkeling in ontwikkelingslanden.*
- *Bewaking van de synergie met andere onderwerpen is gewenst, waaronder 3.8 (financial resources) en 4.13 (cooperation with other conventions and international organisations).*

3.6. Ecosystem approach.

Toelichting

De ecosysteembenadering (*ecosystem approach/EA*) is één van de vernieuwende instrumenten die door het biodiversiteitsverdrag zijn ontwikkeld. Tijdens SBSTTA-12 is de voortgang in de toepassing van dit instrument geëvalueerd. Daarbij bleek dat bijna alle Partijen veel belang hechten aan de EA, maar velen worstelen met de toepassing ervan. De evaluatie heeft daarom vooral aanbevelingen opgeleverd over hoe de kennis over dit instrument en de toepassing ervan zou kunnen worden verbeterd.

Niet alle landen zijn er van overtuigd dat de *ecosystem approach* al in een vroeg stadium zou moeten worden toegepast. Dit illustreert dat er soms weerstand is tegen het idee dat conform de EA het gewenste biodiversiteitsbeleid van begin af aan volwaardig wordt besproken met andere belangengroepen. Gelukkig zien veel anderen de ecosysteembenadering wel als een goed hulpmiddel om armoedebestrijding te verbinden met biodiversiteitsbehoud, zoals beoogd door de *Millennium Development Goals* (MDG's). Er was brede instemming met verdere uitbouw van het *Source Book*, een elektronisch hulpmiddel van de CBD met voorbeelden, adviezen en informatie voor landen.

Nederland is altijd een sterk voorstander geweest van integrale benaderingen in het algemeen en de ecosysteembenadering in het bijzonder, als belangrijke hulpmiddelen voor het realiseren van de biodiversiteitsdoelstellingen.

Inzet Nederland:

- *De voorgelegde aanbevelingen kunnen worden gesteund.*
- *Nederland is geen voorstander van verdere verfijning c.q. uitwerking van de thans bestaande richtlijnen. Belangrijker is om te laten zien hoe dit beleidsinstrument in de praktijk kan worden toegepast en om te stimuleren dat er daadwerkelijk mee wordt gewerkt.*

3.7. Progress in the implementation of the Strategic Plan and progress towards the 2010 target and relevant Millennium Development Goals.

Toelichting

Bij dit agendapunt zijn 3 aparte onderdelen aan de orde:

1. Review of Implementation of goals 2 and 3 of the Strategic Plan

De CBD-Werkgroep Implementatie heeft in juli 2007 aanbevelingen geformuleerd voor een betere implementatie van het Strategic Plan, met name gericht op :
Verbetering van financieringsbronnen, capaciteitsopbouw en toegang tot technologische kennis
Implementatie van nationale biodiversiteitsactieplannen.
Het voorliggende document geeft een overzicht van de voortgang bij het implementeren van het strategisch Plan en legt de aanbevelingen van de Werkgroep implementatie aan COP9 voor.

Inzet Nederland:

- *De inzet van Nederland is vooral om de CBD zich meer te laten richten op concrete implementatie, waarbij de focus ligt op activiteiten van Partijen op nationaal en (sub)regionaal nivo. Ook bilaterale samenwerking tussen landen (bijv. middels partnerships e.d.) alsmede inschakeling van (internationale) NGO's voor ondersteuningsactiviteiten zijn van belang. De aanbevelingen kunnen derhalve worden ondersteund.*

2. Revision of the Strategic Plan beyond 2010

De Werkgroep Implementatie heeft ook voorstellen gedaan voor de aanpak van het proces om te komen tot een nieuw of geactualiseerd Strategisch Plan van de Conventie en daarmee een actualisering van de *2010-target*. In de periode tussen COP9 en COP10 wordt daartoe een proces opgestart waarbij partijen om hun inbreng wordt gevraagd en een concept-Strategisch Plan wordt voorbereid. Vragen die zich hierbij voordoen zijn in hoeverre de huidige 4 strategische doelen gehandhaafd moeten blijven, wat de nieuwe tijdslijn moet worden (van 2010 naar 2015 of 2020?), en hoe een sterker accent op realisering van de 2010-doelstelling kan worden gelegd.

Inzet Nederland:

- *De voorstellen kunnen worden gesteund waarbij een pro-actieve aanpak gewenst is zodat COP-10 bij voorkeur een concreet en gedegen voorbereid Strategisch Plan krijgt voorgelegd.*
- *Daarbij is Nederland voorstander van een verschuiving van de prioriteiten naar meer (regionale en nationale) implementatie van het verdrag.*

3. Preparation of the third edition of the Global Biodiversity Outlook

Bij dit onderdeel komen voorstellen aan de orde voor de voorbereiding en inhoud van een derde versie van de Global Biodiversity Outlook. Overigens is nog onduidelijk of er wel financiën zijn voor deze nieuwe GBO.

De vorige GBO werd door de meeste landen als een nuttig en informatief stuk ervaren, maar het bleek moeilijk om hem brede bekendheid te geven. Bovendien zijn inmiddels vele *assessments* beschikbaar. GBO3 moet een duidelijke meerwaarde hebben. Een goede communicatiestrategie is dan ook een van de randvoorwaarden voor GBO3.

Inzet Nederland:

- *De plannen voor een GBO-3 kunnen alleen worden ondersteund indien sprake is van een aangetoonde meerwaarde en er voldoende financiële middelen zijn. Het is van belang goede keuzen te maken met betrekking tot doel en inhoud, mede gezien de kosten van dit projekt.*
- *Belangrijk doel moet zijn om de stand van zaken t.a.v. het biodiversiteitsbeleid goed in beeld te brengen voor verschillende relevante doelgroepen en economische sectoren. Het moet daarbij gaan om diagnose (integratie biodiversiteit) en om voorstellen voor intensivering/ verbeterin.. Dit vereist een goed doordachte communicatiestrategie.*
- *Op regioniveau gerichte uitwerkingen in GBO-3 met analyses, opties en voorstellen voor oplossingen hebben de voorkeur.*

3.8. Financial resources and the financial mechanism.

Er zijn twee achtergronddocumenten voor dit agendapunt:

Document 9/16 (*Review of the Availability of Financial resources*). De aanbevelingen bevatten voorstellen die niets nieuws toevoegen aan de bestaande praktijk, daarnaast wordt aan de GEF voorgesteld om lokale capaciteit op te bouwen voor *resource mobilization*. Nederland kan hier mee instemmen.

Document 9/4 bevat het rapport van de *Ad Hoc Open-ended Working Group on review of Implementation of the CBD* waarin de COP wordt geadviseerd om een prioriteitenplan voor te bereiden in het kader van *streamlining the guidance provided to the GEF* en vervolgens aan te nemen voor het gebruik van GEF middelen voor de periode 2010 – 2014 die samenvalt met de GEF-5 planning periode. Partijen, relevante organisaties en GEF worden verzocht input te leveren.

Dit wordt verder besproken onder agendapunt 4.16 “Guidance to the Financial Mechanism” waar ook verdere instructies worden gegeven.

V. OTHER SUBSTANTIVE ISSUES ARISING FROM DECISIONS OF THE CONFERENCE OF THE PARTIES AND STRATEGIC ISSUES FOR EVALUATING PROGRESS

4.1. Access and benefit-sharing.

Toelichting

Het onderwerp *Access & Benefit-sharing* (ABS; toegang tot, en eerlijke verdeling van de opbrengsten uit het gebruik van, genetische bronnen) is een van de politiek meest gevoelige en lastige onderwerpen in CBD-verband. De onderhandelingen over dit derde doel van de CBD duren al jaren, maar er lijkt nu meer beweging dan ooit in te zitten. Dit hangt ook samen met het besluit van COP-8, dat uiterlijk in 2010 een internationaal regime over genetische bronnen moet zijn uitonderhandeld.

Partijen hebben nog uiteenlopende ideeën over de reikwijdte, het doel, en de aard van het instrument. Gevoelig onderwerp hierbij is vooral de aard van het te ontwikkelen regime: moet het juridisch bindend, vrijwillig of een combinatie van deze twee worden? Vooral ontwikkelingslanden sturen aan op een geheel juridisch bindend regime, terwijl landen zoals Nieuw-Zeeland, Japan en Canada een niet-bindende afspraak willen. De elementen -toegang, eerlijke verdeling, naleving, traditionele kennis en capaciteitsontwikkeling-

moeten worden opgebouwd en uitgewerkt, maar krijgen langzamerhand wel wat meer vorm.

Tijdens de vijfde Conferentie van Partijen (COP-5, Kenia, 2000) is besloten een werkgroep over dit derde doel van de Conventie in te stellen. Deze groep kreeg het mandaat richtlijnen te ontwikkelen met o.a. het oog op een internationaal regiem voor ABS, *Prior Informed Consent*, rollen en verantwoordelijkheden van *stakeholders*, technologie-overdracht, en traditionele kennis in relatie tot genetische bronnen. Tijdens CoP-6 (Nederland, 2002) zijn op voordracht van de ABS-werkgroep de *Bonn Guidelines on Access to Genetic Resources and Fair and Equitable Sharing Arising out of their Utilisation* aangenomen. Deze richtlijnen waren een enorme stap vooruit in de richting van het concretiseren van de CBD-doelstellingen in internationaal verband. Ze geven meer duidelijkheid over hoe het derde doel van de Conventie vorm kan krijgen, en geven uitvoering aan CBD-artikelen 8(j), 10c, 15, 16 en 19. Ze zijn echter niet-juridisch bindend, en vrijwillig.

Tijdens de WSSD in Johannesburg (2002) gaven de regeringsleiders aan positief te zijn over deze Bonn Guidelines, maar besloten – op aansporing van ontwikkelingslanden met veel biodiversiteit – tot een extra afspraak hierover binnen de CBD: de ontwikkeling van een internationaal regiem inzake genetische bronnen.

Op COP-7 (Maleisië, 2004) is daarop een mandaat vastgesteld om een internationaal regiem inzake genetische bronnen binnen de CBD uit te werken. Tussen COP-7 en COP-8 (Brazilië, 2006) werd op dit dossier echter zeer weinig vooruitgang geboekt in de ABS-werkgroep die deze onderwerpen moest *'elaborate and negotiate'*. Daarop werd op COP-8 het mandaat nog wat meer aangescherpt: COP-8 nam een besluit waarin werd afgesproken dat de onderhandelingen zo vroeg als mogelijk vóór 2010 (effectief: COP-10) moesten worden afgerond. Ook verkoos COP-8 twee co-voorzitters voor de ABS-werkgroep, Fernando Casas (Colombia) en Tim Hodges (Canada), die het proces zouden moeten coördineren en aansturen – waarvan tot dan toe nog geen sprake was. Daarnaast besloot COP-8 dat intersessioneel een technische werkgroep bijeen moest komen om opties te bestuderen van een *certificate of origin/source/legal provenance* als onderdeel van het ABS-regime. Deze bijeenkomst heeft in Lima, Peru plaatsgevonden in januari 2007.

Sinds COP-8 is de ABS-werkgroep onder voorzitterschap van de twee co-voorzitters twee maal bij elkaar gekomen: in oktober 2007 in Montréal, en in januari 2008 in Genève. Nederland heeft op ABS-6 in januari 2008 als co-voorzitter van de contactgroep over elementen van het regime een cruciale rol gespeeld; voor het eerst kon in het proces substantieel vooruitgang worden geboekt door verschillende 'bouwstenen' overeen te komen, die voor alle Partijen acceptabel waren als invulling van de elementen van het internationaal regime. In de Annex bij het verslag van ABS-6 is het resultaat daarvan opgenomen, en is in de wandelgangen bekend als het *bricks & bullets*-document. Deze Annex bevat ook teksten over het doel, de reikwijdte alsmede de aard van het internationaal regime en vormt de basis voor de verdere onderhandelingen. Het is voor het eerst na de vaststelling van het mandaat op COP-7 dat een document met consensus is aanvaard als basis voor de verdere onderhandelingen.

Aan COP-9 liggen de verslagen van ABS-5 en ABS-6 ter overweging voor. De Annex bij het verslag van ABS-6 vormt de basis voor verdere onderhandelingen, hetgeen naar verwachting zal worden gereflecteerd in het concept-procesbesluit dat voorligt aan COP-9, met daarin voorstellen voor instructies aan de ABS-werkgroep. In dit stuk moet nog een aantal vierkante haken, die op COP-9 moeten worden weggewerkt. Daarnaast zal het van groot belang zijn dat Partijen op COP-9 werken aan een *'roadmap'* van werkzaamheden voor het verdere proces tussen COP-9 en COP-10.

Ook relevant in dit verband is het door Nederland (DGIS) en Duitsland (Ministerie Ontwikkelingssamenwerking) gefinancierde en door Duitsland (GTZ) uitgevoerde "ABS Capacity Development Initiative for Africa". In dit samenwerkingsverband zijn de afgelopen twee jaar verschillende bijeenkomsten met *stakeholders* in Afrika gehouden. Ook zijn voorafgaand aan ABS-5 en ABS-6 workshops gegeven voor Afrikaanse deelnemers ter voorbereiding op de onderhandelingen, met als doel het formuleren en uitdragen van een positie van de Afrikaanse regio. Ook is in april ter voorbereiding op COP-9 een bijeenkomst voor Afrikaanse ministers georganiseerd om politiek draagvlak en kennis van de onderhandelingen te vergroten. Deze aanpak heeft in de ABS-werkgroepen een zeer

positieve bijdrage geleverd aan de onderhandelingen; de Afrikaanse regio treedt zoveel mogelijk als één geheel op in de onderhandelingen, is goed voorbereid en heeft posities doordacht. Het initiatief is internationaal zeer gewaardeerd en heeft alom lof mogen ontvangen. Nederland zal dit initiatief onder de aandacht blijven brengen, en waar mogelijk andere donoren uitnodigen zich aan te sluiten.

Inzet Nederland:

- *Nederland wil dat er een harmoniserende werking uitgaat van een internationaal ABS-regime, dat de belangen van toegang, het delen van voordelen en naleving gebalanceerd bij elkaar brengt, en kan daarom een juridisch bindend instrument steunen. Hiermee loopt Nederland met enkele landen voor op de EU-positie.*
- *De Annex bij het verslag van ABS-6, met inbegrip van het bricks & bullets - document, moet als uitgangspunt gaan dienen voor de verdere onderhandelingen.*
- *Nederland kan flexibel zijn in de voorstellen voor de planning van de periode tussen COP-9 en COP-10. De ABS-werkgroep moet minimaal 2, maar zondig 3 keer bij elkaar komen.*
- *Wanneer een technische groep wordt voorgesteld, kan Nederland hiermee instemmen op voorwaarde dat het mandaat duidelijk is afgebakend.*
- *De participatie van inheemse volkeren en lokale gemeenschappen is voor Nederland van groot belang; hun belangen moeten in deze onderhandelingen in het proces en de inhoud worden meegenomen.*
- *Nederland zal het “ ABS Capacity development Initiative” onder de aandacht blijven brengen, en waar mogelijk andere donoren uitnodigen zich aan te sluiten*

4.2. Article 8(j) and related provisions.

Toelichting

COP-4 besloot tot het instellen van de Ad-Hoc Open-ended Inter-sessional Working group on article 8(j) and Related Provisions of the Convention on Biological Diversity. Tijdens COP-5 werd het werkprogramma vastgesteld. Bijeenkomsten van deze werkgroep werden vaak *back-to-back* met de bijeenkomsten van de ABS-werkgroep gehouden vanwege grote overlap tussen afvaardiging en raakvlakken m.b.t. de discussiepunten. De 8j-werkgroep werd bijvoorbeeld advies gevraagd over de Traditionele Kennis component voor de ABS onderhandelingen. Nederlandse inzet is gericht op een sterke vertegenwoordiging en inbreng van Inheemse en Lokale Gemeenschappen (ILG) en de relatie CBD met armoedebestrijding. ILG's zijn vaak direct afhankelijk van natuurlijke hulpbronnen, wonen in gebieden waar biodiversiteit vaak nog relatief hoog is, en behoren over het algemeen tot de armere delen van de bevolking. Vooruitgang en concrete resultaten ten aanzien van artikel 8(j) zijn tot nu toe vrij mager geweest. Belangrijke mijlpaal was het aanvaarden van de *Akwe:Kon Voluntary Guidelines for the conduct of Cultural, Environmental and Social Impact Assessments*. In VN-kader is in 2007 wel een doorbraak geweest met het aannemen van een verklaring. Deelname van vertegenwoordigers van ILG's is deels afhankelijk van vrijwillige bijdragen en staan momenteel onder druk. Beperkte voortgang en lage politiek prioriteit zijn hier ook debet aan.

Belangrijke aandachtspunten zijn:

- Vertegenwoordiging van ILG's tijdens CBD-bijeenkomsten is een zaak van nationale soevereiniteit en meestal beperkt. De vraag wie nu eigenlijk wie vertegenwoordigt helpt daarbij niet (vrij makkelijk kan men ILG's in een hoek zetten met de vraag van wie ze een mandaat hebben). Mede hierdoor dreigen de ILG's op een dood spoor te komen.
- ILG's willen hun traditionele kennis wel inzetten voor het behoud en duurzaam gebruik van biodiversiteit (met uitzondering van bijvoorbeeld geheime of heilige kennis). Hiervoor moeten ze wel erkend worden, wat nu vaak te weinig gebeurt. Interessant is te weten hoe de (diverse) ILGs denken over de onderhandelingen in

WIPO (IGC) en bijvoorbeeld de praktische toolkit van WIPO op het gebied van intellectueel eigendom en traditionele kennis.

- Voortgang op ABS is in een versnelling gekomen. Een internationaal ABS regime kan grote invloed hebben op ontwikkelingsmogelijkheden van ILGs. De internationale afspraken zullen waarschijnlijk te weinig waarborgen ingebakken hebben om te kunnen zeggen dat ILG's hier van zullen kunnen profiteren. In de praktijk lijkt het er op neer te komen dat dit uiteindelijk een nationale kwestie wordt. Een teken dat de belangen van ILGs nu te weinig vertegenwoordigd zijn in de ABS onderhandelingen.

Inzet Nederland:

- *Nederland kan steun geven aan voorstellen om ILG's te ondersteunen bij het versterken van hun rol in CBD-uitvoering. Nederland heeft echter zelf geen specifiek doelgroepenbeleid, en dus ook niet direct een instrumentarium om hieraan zelf handen en voeten te geven. Het Nederlands-Duitse ABS capaciteitsprogramma voor Afrika biedt wellicht enige mogelijkheid. ILGs moet ook gevraagd worden voortgang of analyses van gebrek aan voortgang duidelijker in te zetten om hun belangen naar voren te brengen.*
- *Rapportages over voortgang in de werkgroep kunnen worden aangehoord. Op basis hiervan kan (in de wandelgangen) de vraag worden opgeworpen welke mogelijkheden ILG's zien om meer voortgang te maken.*
- *De concept-aanbevelingen op basis van rapporten over traditionele kennis (status en trends, actieplan, ABS-IR, participatie ILG's, sui generis systeem TK, elementen van een ethische gedragscode, voortgang t.a.v. de 2010 doelstelling en VN-forum inheemse zaken) geven geen aanleiding tot specifiek Nederlands commentaar. In het algemeen moeten aanbevelingen voor het ontwikkelen van case studies waarin specifieke rol ILG's (belangen, bijdragen aan CBD doelstellingen) tot uiting komt, worden ondersteund.*

4.3. Technology transfer and cooperation.

Toelichting

In document UNEP/CBD/COP/9/18 is de voortgang beschreven die is geboekt bij de uitvoering van *the Programme of Work on Technology Transfer and Technological and Scientific Cooperation*. Tevens wordt er in dit document melding gemaakt van de resultaten van de vergadering van *the Ad Hoc Technical Expert Group on Technology Transfer and Scientific and Technological Cooperation* (gehouden van 10-12 september 2007 in Genève). Het volledige rapport van de vergadering is beschikbaar als informatiedocument (UNEP/CBD/COP/9/INF/1).

Bij het agendapunt behoort ook het document (UNEP/CBD/COP/9/INF/7) dat is opgesteld naar aanleiding van de studie door het secretariaat van de CBD in samenwerking met de UNCTAD en de WIPO over *the role of intellectual property rights in technology transfer* in the context of the Convention. De studie geeft een overzicht van de gevolgen en kosten voor betaling van *intellectual property rights* tijdens de verschillende fases van technologie overdracht onder de Conventie. Ten slotte informeert het document over het *clearing house mechanism* als een instrument om wetenschappelijke en technische samenwerking en informatie-uitwisseling te faciliteren en te promoten. Nederland is blij dat er vooruitgang is geboekt met de centrale rol die het Clearing House mechanisme kan spelen, dit was de inzet van Nederland tijdens COP8.

Inzet Nederland:

- *Nederland onderstreept wederom dat het Clearing House Mechanism een centrale rol moet spelen bij de uitvoering van de werkprogramma's.*
- *Nederland onderstreept het belang van synergie op dit onderwerp. Daarom moet er een relatie worden gelegd met andere fora waarin dergelijke processen met betrekking tot technologie overdracht worden besproken zoals de WTO, UNFCCC en UNCCD.*

- o *Nederland kan aangeven dat in haar samenwerkingsprogramma's met ontwikkelingslanden blijvend aandacht zal zijn voor technology transfer and technology cooperation.*

4.4. Monitoring, assessments and indicators.

Toelichting

Dit agendapunt en het uitgebrachte document (UNEP/CBD/COP/9/13) is met name gericht op de *Millennium Ecosystem Assessment* en beslissingen over een vervolg daarop.

Aan de orde is een aantal elementen voor de ontwerp COP9-beslissing op basis van eerdere SBSTTA aanbevelingen:

1) De implicaties, impact en gebruik van de uitkomsten van de Millennium Assessment (MA) n.a.v. evaluaties

Met name toepassing door overheden en stakeholders van het begrip *ecosystem services* als basis voor menselijk welzijn geeft aan dat de MA-boodschap invloed heeft in politieke – inclusief CBD - en wetenschappelijke discoursen.

Dit zal gedurende COP9 debat opleveren met partijen die dit gedachtengoed niet vanzelf delen, waarbij ook het gebruik van het begrip *ecosystem services* ter discussie gesteld zou kunnen worden.

2) Uit de MA voortkomende vervolgactiviteiten

Hierbij zijn in beeld een vervolgassessment op mondiaal niveau en regionale assessments. De discussie in SBSTTA 12 betrof onder meer op welk niveau men zich zou moeten concentreren.

In samenhang met een eventuele volgende mondiale Millennium Assessment is verdere ontwikkeling van een *international mechanism of scientific information on biodiversity (IMoSEB)* in de besluitvorming betrokken. Voor zo'n wetenschappelijk panel bestaat voorsnog geen brede steun. De vraag is onder meer of IMoSEB, dat zich zou moeten richten op *biodiversity science*, de kennis zal genereren en inzetten die het meest noodzakelijk is in het biodiversity policy-science interface. Urgent is met name kennisontwikkeling en gebruik vanuit sociaal-economische vakgebieden, met name daar waar uitvoering centraal staat.

Het bovenstaande houdt tevens verband met onder agendapunt 3.7 te bespreken opzet voor GBO-3 (UNEP/CBD/COP/9/15), waarbij eveneens gelet moet worden op een juiste aansluiting met vervolgassessments en het voorkomen van overlap daarmee.

Inzet Nederland:

- o *De delegatie dient vast te houden aan de huidige betekenis en toepassing van het MA-gedachtengoed en zich uitspreken voor herbevestiging van het CoP8 besluit daarover.*
- o *Nederland streeft naar een zorgvuldige taakafbakening tussen verschillende assessments (GBO, MA, GEO) waarbij ex-ante beleidsevaluatie van oplossingen op regionaal niveau het zwaartepunt vormen. De coördinerende rol van UNEP dient te worden benadrukt.*
- o *Nederland ziet voorsnog geen bijzondere toegevoegde waarde van IMoSEB voor assessments- en biodiversiteitsinformatievoorzieningsprocessen en kiest er liever voor de beschikbare expertise en (financiële) bronnen in te zetten voor primaire assessment processen, op m.n. regionale schaal.*

4.5. Biodiversity and climate change.

In de discussie over de synergie tussen biodiversiteit en klimaat is een aantal centrale lijnen te benoemen. Allereerst de continue verbetering van de samenwerking tussen de secretariaten van de Rio-conventies. Dit is 'werk in uitvoering' dat in toenemende mate zijn vruchten afwerpt, bijvoorbeeld door het maken van gemeenschappelijke informatiedocumenten. Door SBSTTA-12 zijn aanbevelingen voor verbetering opgesteld.

Een tweede hoofdlijn betreft de ontwikkeling van internationale afspraken in UNFCCC-kader over voor de periode na 2012 en met name de ontwikkeling van een REDD-mechanisme. SBSTTA 13 heeft aanbevelingen opgesteld voor het instellen van een *ad hoc technical expert group*, die moet zorgen voor effectieve en tijdige biodiversiteitsinformatie voor zowel de ontwikkeling van REDD als de uitwerking van het Nairobi werkprogramma over klimaatadaptatie. Er bestaat nog geen consensus over de SBSTTA-tekst door oppositie van met name Brazilië, en de totstandkoming van de AHTEG zal een van de centrale uitdagingen voor dit agendapunt worden.

Een derde lijn betreft de belangrijke rol van venen en veenbossen, waarover door SBSTTA-12 aanbevelingen zijn opgesteld naar aanleiding van de –mede door Wetlands International- uitgevoerde *Global Peat Assessment*. In document CBD/COP/9/20 wordt een overzicht gegeven van lopende activiteiten op het vlak van behoud en duurzaam gebruik van venen en veenbossen en worden aanbevelingen gedaan voor verdere versterking op dat vlak.

Inzet Nederland:

- *Overnemen van de aanbevelingen van SBSTTA waarover consensus is bereikt; daarbij specifieke aandacht voor de (afwijzende) tekst over het bemesten van oceanen en de verwelcoming van de Global Peat Assessment;*
- *Instelling van een AHTEG biodiversiteit en klimaat met een ToR gericht op het tijdig leveren van biodiversiteitsinformatie ten behoeve van relevante UNFCCC-processen, met name REDD en het Nairobi-werkprogramma inzake klimaatadaptatie;*
- *Bevordering van het betrekken van venen en veenbossen in het werk van deze AHTEG als input voor REDD en het Nairobi-werkprogramma inzake klimaatadaptatie*
- *M.b.t. bemesting van oceanen dient tenminste te worden aangesloten bij de besluitvorming in de London Convention/London Protocol. Liever zou nog verder moeten worden gegaan door te besluiten dat “direct human induced ocean fertilisation” onmogelijk is tenzij prior environmental impact assessment heeft aangetoond dat er geen nadelige invloed is op mariene biodiversiteit, of (liever nog) steun voor moratorium op direct human induced ocean fertilisation in ABNJ*

4.6. Biodiversity of dry and sub-humid lands.

Toelichting

Mondiale en lokale ontwikkelingen maken van droge en sub-humide gebieden een ‘hotspot’ waar nijpende problemen versterkt samen komen.

Ecosystemen en biodiversiteit zijn in droge en sub-humide gebieden zeer kwetsbaar. Bevolkingstoename en overexploitatie door (niet duurzame) landbouw zijn de oorzaak van conflicten over schaarse natuurlijke hulpbronnen (tussen akkerbouwers en veehouders). Deze gebieden, waar de allerarmsten leven, hebben het meest te lijden onder de effecten van klimaatverandering.

Wereldwijd is bijna 70% van de 5,2 miljard hectares, die in droge gebieden gebruikt worden voor landbouw, gedegradeerd en worden ongeveer 1 miljard mensen in hun bestaan bedreigd. Bescherming, herstel en verstandig beheer van biodiversiteit en natuurlijke hulpbronnen samen met zorg voor sociale en economische problemen verdienen directe aandacht.

De kwetsbaarheid van biodiversiteit, water en vegetatie in deze gebieden leidt gauw tot onherstelbaar verlies. Biodiversiteit is essentieel voor de bestaanszekerheid van lokale gemeenschappen. Bedreiging daarvan veroorzaakt ontwrichting en migratie op grote schaal.

Inzet Nederland:

- *De lijst met behoeften en prioritaire acties genoemd onder item 4.6 om de targets voor 2010 te bereiken wordt ondersteund. Echter, nationale commitment, ownership en uitvoering zijn essentieel voor succes.*
- *De UNCCD heeft een nieuwe strategie voor de komende 10 jaar voor de bestrijding van landdegradatie en verwoestijning. Nationale strategieën en implementatie*

dienen biodiversiteit te integreren. Nationale coordinatie van UNCBD, UNCCD en UNFCCC is vereist met inachtneming van de Parijse Agenda.

- *Het betrekken van maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven in besluitvormingsprocessen is nodig om een breed maatschappelijk draagvlak te creëren voor veranderingen zodat nationale uitvoering effectief wordt.*
- *Energiezekerheid is een drijvende kracht achter globale ontwikkeling om gewassen voor biobrandstoffen op grote schaal te verbouwen. In droge en sub-humide gebieden leidt dat snel tot schade van ecosystemen en het verlies van biodiversiteit. Duurzaamheid dient voorop te staan bij biomassa productie op grote schaal en gesteund door goed beleid en zorgvuldige uitvoering.*
- *Economische groei, armoede en biodiversiteit staan onder invloed van sterke globale socio-economische en politieke ontwikkelingen. Afname van biodiversiteit wordt een halt toegeroepen als een 'road map' voor duurzame productie en consumptie wordt geaccepteerd en wereldwijd uitgevoerd.*

4.7. Protected areas.

In februari 2008 heeft de *Working Group on Protected Areas* (WGPA-2) van de CBD zich op aanwijzing van COP-8 gebogen over een twee onderwerpen die de uitvoering van het Werkprogramma Beschermd Gebieden betreffen, t.w. :

- Evaluatie van de implementatie van het werkprogramma
- Mobiliseren van financiële middelen

De werkgroep is er slechts ten dele in geslaagd over deze onderwerpen eenduidige besluiten te nemen. Veel voorstellen zijn tussen haken blijven staan, en het is nu aan COP9 om te proberen oplossingen te vinden en knopen door te hakken.

M.n. de kritische opstelling van landen als Brazilië, Argentinië en China, belemmert voorsnog een goede voortgang.

Evaluatie van implementatie van het werkprogramma beschermde gebieden

Er liggen een groot aantal voorstellen op tafel om de uitvoering van het werkprogramma Beschermd Gebieden te bevorderen; veel daarvan staan echter tussen haken. Enkele specifieke zijn:

- Landen verbinden zich om in 2009 hun *ecological gaps analysis* af te ronden m.b.t. de 2010/2012 doelstelling. Landen worden gestimuleerd om brede nationale adviescommissies in te stellen om de uitvoering van het beschermde gebiedenbeleid een bredere basis te geven.
- Erkenning van het belang van traditionele beheersmethoden door inheemse en lokale groepen.
- Het *Life Web Initiative* wordt genoemd maar de keuze tussen “*takes note of*” en “*welcoming*” is tussen haken blijven staan.
- Er zijn afspraken vastgelegd om het monitoringproces van beschermde gebieden te stroomlijnen en vergelijkbaar te maken, waarbij het IUCN classificatiesysteem als uitgangspunt dient.
- Samenwerking/assistentie tussen landen op velerlei gebieden (capaciteitsopbouw, kennis, partnerschappen, training) wordt benadrukt.

Mobiliseren van financiële middelen

Op het vlak van de financiering van beschermde gebieden hebben een aantal landen, aangevoerd door Brazilië een zeer stringente opstelling: de ontwikkelingslanden moeten eigenlijk niet worden gevraagd zich meer in te spannen maar de rijke landen moeten over de brug komen. Daarom zal het moeilijk zijn om bij dit punt consensus te bereiken over de diverse voorgestelde maatregelen.

Enkele specifieke elementen van het voorliggende concept-besluit zijn:

- Er moeten nationale financieringsplannen worden opgesteld als basis voor het exploreren van oude en nieuwe financieringsbronnen
- Privaat-publieke partnerschappen en andere vormen van samenwerking met bedrijfsleven moeten worden versterkt
- De waarde van ecosysteemdiensten moet worden gepromoot

- Beschermde gebieden moeten goed in de ontwikkelingsagendas van donoren en ontvangende landen komen te staan.
- Mogelijkheden voor financiering i.k.v. klimaatbeleid/fondsen moeten worden onderzocht (Brazilië c.s willen overigens dat verband niet leggen)
- Potentieel kansrijke nieuwe financieringsmechanismen moeten verder worden geëxploreerd.
- Diverse paragrafen (met vele haken) richten zich op meer steun vanuit ontwikkelingsbudgetten en van het GEF.

Inzet Nederland:

- *De delegatie kan bevorderen dat constructieve besluiten worden genomen over beide onderwerpen: stimuleren van implementatie en financiering. In de voorliggende concept-besluiten staan reeds veel goede voorstellen waarover echter brede overeenstemming moet worden bereikt.*
- *In algemene zin kan worden benadrukt dat de oorzaken van hde tekortschietende implementatie moeten worden aangepakt: capaciteitsopbouw, deskundigheid, financiering én politieke wil. Nederland wil daar naar vermogen aan bijdragen – en doet dat al aan meer concrete samenwerking op dit gebied, m.n. met ontwikkelingslanden. Nederland staat positief tegenover het Life Web Initiative dat door Duitsland wordt gelanceerd tijdens COP9, en zal in dit kader vooral inzetten op versterking van bestaande activiteiten.*
- *Het versterken van financieringsmechanismen voor beschermde gebieden is een cruciale zaak. Het heeft daarbij de voorkeur van Nederland om “bottom up” met nieuwe initiatieven te experimenteren en deze bij gebleken succes vervolgens op te schalen. Daarbij kan worden aangesloten op een veelheid van reeds lopende initiatieven voor het vermarkten van ecosysteemdiensten, het creëren van nieuwe markten etc. Ook moet waar mogelijk worden aangesloten bij ander beleid waaraan gebiedsbescherming bijdraagt, zoals ontwikkelingssamenwerking en CO2 vastlegging.*

4.8. Biodiversity of inland waters.

Op verzoek van COP8 heeft SBSTTA-13 in februari 2008 een aantal aspecten besproken die samenhangen met het werk van de Ramsar Conventie. Een belangrijk doel hiervan is om tot optimale afstemming tussen het werk van de 2 verdragen te komen.

De volgende zaken komen aan de orde:

- de aanwijzingscriteria voor Ramsargebieden;
- de wetenschappelijke en technische samenwerking tussen CBD en Ramsar Conventie, en het gezamenlijke werkprogramma 2007-2011;
- harmonisatie van CBD- en Ramsar-rapportages;
- richtlijnen voor waterallocatie en –beheer voor het instandhouden van ecologische functies van wetlands voor het beheer, behoud en duurzaam gebruik van biodiversiteit in grensoverschrijdende rivieren en (internationale) meren.

De voorgestelde aanbevelingen aan de COP betreffen onder meer een update van de wijze waarop de twee conventies samenwerken en elkaar aanvullen in hun operationele output, het stroomlijnen en meer expliciet maken van de rollen van de conventies en hun wetenschappelijke fora en secretariaten als onderdeel van de *in-depth review* van het Werkprogramma biologische diversiteit van inland watersystemen, gepland voor de agenda van COP 10, en de aanpak van het onderwerp wetland-waterallocatie en –beheer in grensoverschrijdende en internationale rivieren en meren.

Voor het gemeenschappelijke CBD-Ramsar werkplan lijkt brede steun te bestaan. In dat verband zou er ook een geharmoniseerd rapportageformat moeten komen dat dubbel werk voorkomt. Over het voorstel voor internationale samenwerking inzake waterallocatie voor het handhaven van de ecologische functies van zoetwaterecosystemen dient nog overeenstemming te worden bereikt.

Inzet Nederland:

- *Nederland kan het nieuwe gemeenschappelijke werkprogramma 2007-2010 ondersteunen, en waar zinvol aandringen op actieve samenwerking tussen de beide secretariaten.*
- *Ook de overige aanbevelingen voor stroomlijnen van het werk van beide verdragen worden gesteund, met name waar het gaat om geïntegreerde nationale rapportages.*

4.9. Marine and coastal biodiversity.

Toelichting

1. SBSTTA 13 aanbevelingen

Tijdens COP9 zal de CBD onder agendapunt 4.9 een besluit moeten nemen aangaande opties voor het mitigeren van *impacts* op zeehabitats en een set criteria voor het aanwijzen van te beschermen mariene gebieden (*marine protected areas/MPA's*) op Volle Zee.

Voor deze punten is een aanbeveling van SBSTTA-13 voor een COPbesluit beschikbaar, waarin nog de nodige zaken tussen haken staan (UNEP/CBD/COP/9/3, XIII/3, pp 37-37). De discussies spitsen zich met name toe op de vragen:

- kan de CBD een set criteria voor identificatie van te beschermen mariene gebieden buiten nationale rechtsmacht aannemen of is daarvoor nog meer aanvullend werk nodig?
- Kan de CBD een rol spelen bij richtlijnen voor *environmental impact assessment* voor activiteiten die een nadelige invloed hebben op mariene biodiversiteit in gebieden buiten nationale rechtsmacht?

Inzet Nederland:

- *Het initiëren en voortzetten van relevant inhoudelijk werk door de CBD, o.a. ten aanzien van oceaanzuurings en biogeografische classificatiesystemen*
- *Het opnemen van referenties aan regionale organisaties (RFMOs en regionale zeeverdragen)*
- *Het opnemen van tekst t.a.v. de rol van de CBD in:*
  - *het verder ontwikkelen van richtlijnen voor environmental impact assessment voor activiteiten die een nadelige invloed hebben op mariene biodiversiteit in gebieden buiten nationale rechtsmacht, en*
  - *het onder controle brengen van schepen, vliegtuigen en ingezetenen die activiteiten in mariene gebieden buiten nationale rechtsmacht ondernemen, conform mandaat van de CBD*
- *Het aannemen van de set criteria voor de identificatie van te beschermen mariene gebieden buiten nationale rechtsmacht (Annex I); de eigenschappen van netwerken van MPAs (Annex II) en de initiële stappen voor de realisatie van dergelijke netwerken (Annex III). Aanwijzing van MPA's dient te gebeuren conform de OSPAR-Guidelines.*
- *Het overbrengen van een "sense of urgency" bij het daadwerkelijk toepassen van deze set criteria binnen daartoe geëigende en competente (regionale en mondiale) instituties.*
- *Het verwerpen van teksten die nadere ontwikkeling/verbetering van deze richtlijnen nodig achten.*

2. Voortgang bescherming mariene biodiversiteit in gebieden buiten nationale rechtsmacht

Aanvullend aan de SBSTTA-13 aanbeveling zal de COP, conform Besluit XIII/24, paragraaf 43, de voortgang beschouwen t.a.v. de bescherming en duurzaam gebruik van mariene biodiversiteit in gebieden buiten nationale rechtsmacht, met het doel om nadere acties uit te werken.

Voor dit agendapunt is geen concept-besluit beschikbaar. Dit hangt o.a. samen met het feit dat van 28 april – 2 mei in New York een speciale VN-bijeenkomst wordt gehouden

voor de bescherming van mariene biodiversiteit in gebieden buiten nationale rechtsmacht. Pas na afloop van die bijeenkomst is nader te bepalen of Nederland aanvullende inzet in CBD kader wenselijk acht om bescherming van mariene biodiversiteit in gebieden buiten nationale rechtsmacht effectief vorm te geven.

De Nederlandse inzet in deze bijeenkomst in New York is gericht op:

- het tot stand doen komen van een effectief en geïntegreerd regime voor bescherming en duurzaam gebruik van mariene biodiversiteit in gebieden buiten nationale rechtsmacht. In EU-kader is daarvoor een gedetailleerde positie ontwikkeld voor een zogenaamd *Implementation Agreement* onder het VN Zeerechtverdrag UNCLOS.
- op de kortere termijn kiest Nederland voor inzet op een aantal activiteiten en thema's voor internationale samenwerking die een dergelijk regime dichterbij brengen, waaronder *pilot MPA's* in mariene gebieden buiten nationale rechtsmacht, procedures voor *environmental impact assessment* en consistente toepassing van moderne principes voor *ocean governance* (waaronder de ecosysteembenadering en het voorzorgbeginsel).
- Nederland acht het voorts noodzakelijk om op het terrein van mariene genetische bronnen concrete voortgang te bereiken zodat *benefit sharing* ten aanzien van deze hulpbronnen op termijn mogelijk zal zijn.

De Nederlandse inzet tijdens COP9 CBD op dit punt is afhankelijk van de voortgang tijdens de VN werkgroep BBNJ van 28 april-2 mei. Pas na afloop van die bijeenkomst is nader te bepalen of Nederland aanvullende inzet in CBD kader wenselijk acht om bescherming van mariene biodiversiteit in gebieden buiten nationale rechtsmacht effectief vorm te geven. De inzet in CBD zal in elk geval conform de inzet van de BBNJ werkgroep zijn.

4.10. Island biodiversity.

Toelichting:

Het voortgangsrapport van het Werkprogramma inzake Eilandbiodiversiteit (doc. CBD/COP/9/19) geeft informatie over relevante activiteiten en ontwikkelingen in de afgelopen 2 jaar. Zo zijn er verschillende regionale workshops gehouden om kennis en capaciteit te versterken, en heeft het GEF nieuwe financiering beschikbaar gesteld voor "*island-focused initiatives*".

In verschillende regio's zijn samenwerkingsinitiatieven van de grond gekomen (bijv. *Caribbean Challenge Marine Initiative, Micronesia Challenge, Coral Triangle*, en hetzelfde geldt voor een reeks van nationale activiteiten. Mondiaal ondersteunt het *Global Island Partnership (GLISPA)* nieuwe initiatieven

Voorts wordt melding gemaakt van ondersteuning van eilanden voor de realisering van het werkprogramma op nationaal niveau.

Inzet Nederland:

- o *Nederland waardeert de vele initiatieven die het Werkprogramma Eilandbiodiversiteit mede in gang heeft gezet. Vooral de regionale samenwerking is van groot belang voor dit onderwerp.*

4.11. Global Taxonomy Initiative.

Toelichting

Tijdens de vorige Conferentie van Partijen zijn enkele besluiten en aanbevelingen genomen (beslissing VIII/3) waarover in COP9 de voortgang wordt gemeld.

Onder meer wordt thans gewerkt aan een checklist van bekende soorten, als het startpunt van een mondiaal register van alle planten, dieren, en (micro) organismen. Daarnaast worden toetsbare, resultaatgerichte doelen voor het werkprogramma van de *Global Taxonomy Initiative* (GTI) geformuleerd. Ook wordt onderzocht hoe de lange termijn financiering van taxonomisch werk kan worden verbeterd, inclusief een mogelijk GTI-fonds.

Inzet Nederland:

- *Nederland steunt de bovengenoemde activiteiten als hulpmiddelen om de implementatie van het GTI-werkprogramma te bevorderen, maar is terughoudend t.a.v. het instellen van aparte fondsen voor werkprogramma's.*
- *Nederland legt het accent bij praktische initiatieven voor capaciteitsversterking, naast verbetering van systemen van databeheer. Samenwerking tussen landen en relevante organisaties, ook regionaal, is hierbij van belang.*

4.12. Liability and redress.

Toelichting

Op grond van artikel 14.2 van de CBD moet de COP onderzoek doen naar aansprakelijkheid voor en herstel van schade aan biologische diversiteit. Op verzoek van COP8 heeft het CBD-Secretariaat informatie verzameld, maar het werkdocument is nog niet beschikbaar. In het verleden is getracht om criteria te ontwikkelen voor de definitie, de waardering en het herstel van schade aan biologische diversiteit. Verder werk aan dit onderwerp zou nuttig kunnen zijn en kunnen resulteren in richtlijnen voor de ontwikkeling van internationale en nationale aansprakelijkheidsregelingen. In verband met de noodzaak om prioriteiten te stellen en schaarse financiële middelen te verdelen, ligt het evenwel (op dit moment) niet in de rede om in het werkprogramma te voorzien in werk ten aanzien van dit onderwerp tussen COP 9 en COP 10.

Inzet Nederland:

- *Het onderwerp kan het beste worden opgenomen op de agenda van COP 10. Het CBD-Secretariaat zou kunnen worden verzocht de documentatie voor dit onderwerp bij te werken.*

4.13. Cooperation with other conventions and international organizations and initiatives, and engagement of stakeholders.

Toelichting:

Tijdens de COP zal de voortgang worden besproken m.b.t. de samenwerking met diverse andere verdragen en maatschappelijke groeperingen. Dit gebeurt voornamelijk in de vorm van terugmeldingen van contacten, waarbij geen besluitvorming van COP9 wordt gevraagd.

De onderwerpen die de revue zullen passeren, en worden toegelicht in document CBD/COP/9/21, zijn:

- **Samenwerking tussen de Rio-verdragen.** Onder deze titel worden het werk van de *Joint Liaison Group* en een aantal samenwerkingsactiviteiten beschreven, o.m. op het gebied van communicatie en educatie en van gezamenlijke publicaties.
- **Samenwerking tussen biodiversiteitsgerelateerde verdragen.** Het gaat hier om CBD, CMS, CITES en Ramsar, welke op een aantal terreinen samenwerken. Een goed voorbeeld is de geïntegreerde werkwijze op het gebied van *inland waters* tussen Ramsar en CBD waardoor voor verschillende taken (rapportages, criteria voor aanwijzing wetlands) geen dubbel werk wordt gedaan.
- **Samenwerking met andere verdragen.** Hier wordt ingegaan op samenwerking met de VN-mariene verdragen, FAO, WTO e.a., onder meer op gebied van mariene biodiversiteit, exoten en planten.
- **Samenwerking met andere VN-organen, met WTO en met kennisorganisaties.** Met UNESCO bestaat samenwerking t.a.v. communicatie en educatie, kennis en culturele dimensies, met OECD inzake economische aspecten van biodiversiteit en met WTO rond handelsaspecten.
- **Samenwerking met IUCN en andere natuurgerichte organisaties.** Dit vindt vooral uitwerking in gezamenlijke workshops, publicaties en capaciteitsopbouw op verschillende onderwerpen, zoals beschermde gebieden, eilandbiodiversiteit en plantenbescherming.

- **Bevorderen van betrokkenheid van het bedrijfsleven.** Hiertoe heeft het secretariaat een afzonderlijke compilatie van initiatieven gemaakt (CBD/COP/9/21/Add.1) die een goed inzicht geven in het brede scala van projecten en partnerships van landen op dit terrein. Nederland heeft met een aantal voorbeelden bijgedragen aan de compilatie. De activiteiten van het secretariaat om de samenwerking met de private sector te verbeteren, onder meer gesteund door Nederland, worden eveneens gepresenteerd, zoals het *Business and Biodiversity Offsets Programme (BBOP)* en de *Business and Biodiversity 2010 Challenge*.
- **Bevorderen van betrokkenheid van steden en lokale overheden.** Hier figureert m.n. de door de Executive Secretary gestimuleerde bijeenkomst van burgemeesters in Curitiba. Naar het zich laat aanzien is daar geen vervolg op gekomen.
- **Zuid-zuid samenwerking.** De "Group of 77" heeft het initiatief genomen om zuidelijke (lees: ontwikkelings-) landen meer met elkaar samen te laten werken. De Executive Secretary wil dat de CBD dit actief ondersteunt, maar veel landen – w.o. Nederland - hebben twijfels. De focus lijkt immers meer gericht op gezamenlijke belangenbehartiging naar ontwikkelde landen dan op concrete samenwerking t.a.v. het realiseren van biodiversiteitsdoelen.
- **Gender considerations.** COP9 wordt geïnformeerd over het *UN Gender Plan of Action*

Inzet Nederland

- *Nederland is tevreden over de wijze waarop het secretariaat de samenwerking zoekt met een brede reeks van verdragen en organisaties. In veel gevallen kan die echter nog wel verbeteren, en vooral concreter worden.*
- *Het raamwerk van UNEP zou beter kunnen worden gebruikt om tot een doelmatige samenwerking tussen de relevante verdragen en hun secretariaten te komen.*
- *Nederland ondersteunt in het bijzonder een actieve uitvoering van de besluiten van de CBD tot meer betrokkenheid van het bedrijfsleven van harte. Dit spoort ook met het Beleidsprogramma Biodiversiteit. Voorkeur is daarbij om te komen tot praktische initiatieven en partnerships.*
- *Nederland is geen voorstander van aparte zuid-zuid samenwerking.*

4.14. Operations of the Convention.

Toelichting

Periodicity of meetings and organization of work of the COP

Document UNEP/CBD/COP/9/22/Add.1 beschrijft een aantal opties om het werk van de CBD te stroomlijnen en efficiënter te maken. Daarbij worden vergelijkingen gemaakt met andere multilaterale processen. Het stuk doet overigens nauwelijks echte voorstellen maar legt vooral opties en vragen op tafel. Zo is er de suggestie om de frequentie van de COP's van 2 naar 3 of zelfs 4 jaar te brengen, de vergaderingen zelf anders vorm te geven (meer *Committees of the Whole* i.p.v. parallelle werkgroepen), en een sterkere rol van het Bureau.

Nederland heeft steeds aangegeven open te staan voor discussie over verbetering van de werkwijze van de CBD. Eén reden hiervoor is dat het accent steeds meer verschuift naar implementatie, hetgeen frequente mondiale meetings minder noodzakelijk maakt en daarentegen de versterking van praktische, regionale samenwerkingsvormen wenselijk maakt. Een tweede reden is het gegeven dat grootschalige mondiale bijeenkomsten zoals de conferenties van partijen veel geld kosten en het budget van de CBD daardoor voortdurend onder druk staat. Een versterkt Bureau (sommigen denken ook aan een *standing committee* dat tussen minder frequent plaatsvindende COP's zorgt voor de continuïteit kan hierbij een nuttige rol spelen.

Van belang is echter wel dat een integrale discussie plaatsvindt over de toekomstige behoeften van de CBD zodat geen versnipperde beslissingen over onderdelen van het bouwwerk worden genomen. Dit punt is ook met nadruk door de EU naar voren gebracht.

Inzet Nederland:

- *Nederland staat open voor een herijking van de werkwijze en organen van de CBD.*
- *Beslissingen hierover moeten niet los worden gezien van de gewenste toekomstige rol en werkwijze van de CBD na 2010, en dienen derhalve in samenhang worden genomen.*
- *De financiële situatie van de CBD is een belangrijke voorwaarde bij het nemen van beslissingen.*

Review and revision of arrangements between UNEP and CBD Secretariat

Dit betreft alleen een voortgangsrapportage over de relatie tussen beide organen.

Consolidated modus operandi of the Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice

Tijdens SBSTTA-12 werden door verschillende Partijen kritische kanttekeningen geplaatst bij de procedure waarlangs het SBSTTA-Bureau tot selectie en voorbereiding van het nieuwe en urgente onderwerp "biobrandstoffen" was gekomen. Om die reden heeft tijdens SBSTTA-13 een discussie plaatsgevonden over de wijze waarop met het punt *new and emerging issues* moet worden omgegaan. Dit heeft niet geleid tot overeenstemming omdat een aantal landen, m.n. Brazilië, Argentinië en China, van oordeel waren dat alleen COP zou moeten kunnen besluiten over het toevoegen van zulke "politieke" onderwerpen als biobrandstoffen aan de agenda van SBSTTA.

Er liggen thans 3 opties op tafel gelegd voor besluitvorming door COP9:

1. Het SBSTTA-Bureau beslist over nieuwe onderwerpen voor komende SBSTTA
  2. SBSTTA zelf beslist over nieuwe onderwerpen voor daaropvolgende SBSTTA
  3. COP beslist over nieuwe onderwerpen voor komende SBSTTA
- *Nederland ondersteunt optie 1 die het meest recht doet aan de zelfstandige functie van SBSTTA als wetenschappelijk adviesorgaan.*

Retirement of decisions

Op tafel ligt een procedurevoorstel over hoe om te gaan met het afvoeren van oude, achterhaalde besluiten. In principe worden zij na 8 jaar herzien.

- *Nederland kan de voorstellen ondersteunen*

Admission of bodies and agencies to meetings under the Convention

Tijdens SBSTTA-12 bleek een procedurevoorstel over de toelating van waarnemers tot CBD-vergaderingen verrassend veel verzet op te roepen bij een aantal partijen. Met name de Zuid-Amerikaanse en Afrikaanse landen tonen zich kritisch ten aanzien van de toelating van NGO's, en het opstellen van criteria aan de hand waarvan het secretariaat de afweging kan maken. Nederland behoort daarentegen tot de landen welke een ruim toelatingsbeleid voor NGO's en bedrijfsleven voorstaan. Thans ligt een compromis op tafel waarin een aantal stappen worden beschreven over hoe verzoeken van organisaties worden voorgelegd aan de COP's.

Inzet Nederland:

- *Nederland is voorstander van een ruim toelatingsbeleid van NGO's en andere maatschappelijke organisaties.*
- *Zo mogelijk dienen heldere toelatingscriteria te worden geformuleerd die door het Secretariaat kunnen worden toegepast indien nieuwe kandidaten voor het waarnemerschap zich melden.*

4.15. Scientific and technical cooperation and the clearing-house mechanism.

De *Informal Advisory Committee voor de Clearing House Mechanism* heeft zich gebogen over manieren om de toepassing van dit hulpmiddel te verbeteren, en oplossingen te vinden voor het gebrek aan menskracht en middelen bij veel partijen. Dat heeft een aantal adviezen opgeleverd die thans voor besluitvorming aan COP9 worden voorgelegd.

Inzet Nederland:

- *Nederland ondersteunt de prioriteiten zoals voorgesteld in paragraaf 1 van het concept-besluit (UNEP/CBD/COP/9/23 page 9). Bij de invulling van het eigen nationale CHM-knooppunt zijn dit ook de prioriteiten.*
- *Nederland ondersteunt een besluit tot verlenging van het mandaat van het informal advisory committee conform de status quo (paragraaf 2 van de "draft decision").*
- *Nederland ondersteunt de uitvoeringsstappen zoals geformuleerd in paragraaf 3 van het concept-besluit. Zelf geven we inmiddels actief invulling aan de stappen a t/m i.*
- *Samenwerking tussen landen bij het verbeteren van de CHM is een goede zaak. Nederland doet dit reeds actief in de vorm van ondersteuning van Grenada, Palau en Ghana met ICT faciliteiten en capacity building.*

4.16. Guidance to the financial mechanism.

De COP zal zich buigen over Document 9/24 *Guidance for financial mechanism: Elements of the four-year framework.*

De middelenaanvulling voor het *Global Environment Facility* in 2006 (GEF-4) bedroeg voor de periode tot 2010 USD 3130 miljoen waarvan 33% toegekend voor biodiversiteit. De bijdrage van Nederland voor deze periode is 90 miljoen EURO; daarvan wordt 34,4 miljoen euro aan het biodiversiteitsprogramma besteed. Nederland is daarmee een belangrijke donor van het GEF.

Het prioriteitenplan van de CBD voor de periode 2010-2014 (beschreven in doc.9/24) zal de GEF helpen bij het ontwikkelen van een GEF-5 strategie.

Het *GEF Resource Allocation Framework* stelt landen in staat voor de gehele GEF-5 periode op basis van het toegekende budget een investeringsplanning te maken en daarbij de toekenningen voor de verschillende loketten (biodiversiteit, landgebruik, klimaat en internationale wateren) te combineren. Geïntegreerde en grootschalige milieuoctiviteiten zijn daarmee mogelijk. Het document geeft echter geen enkele blijk van de neiging tot samenwerking met andere Rioverdragen terwijl dit in andere documenten wel veelvuldig wordt bepleit en het belang van synergie wordt aangehaald.

Inzet Nederland

- *Nederland kan aangeven dat de gewenste impact op het behoud en duurzaam gebruik van biodiversiteit het beste gediend is door zo vroeg mogelijk samenwerking aan te gaan met het secretariaat van de UNCCD en UNFCCC ter voorbereiding van de richtlijnen voor de GEF.*

4.17. Communication, education and public awareness (CEPA).

Toelichting

Ten behoeve van de implementatie van het *Working Programme on Communication, Education and Public Awareness (CEPA)* heeft COP8 ingestemd met de *Short List of Priority Actions*. Dit identificeert de 10 kernactiviteiten waarop de internationale ondersteuning van CEPA vanuit de CBD zich zal richten. Door de *Informal Advisory Committee on CEPA (IAC-CEPA)*, voorgezeten door Nederland, zijn deze prioritaire acties de afgelopen tijd geoperationaliseerd in de Agenda for Action 2008-2010.

Het secretariaat legt in een uitgebreide voortgangsrapportage (CBD/COP/9/25) de stand van zaken aan COP9 voor.

Ten aanzien van alle 10 prioritaire acties lopen inmiddels uitvoeringsacties of zijn deze in voorbereiding, al is het ontbreken van voldoende financiële en personele ondersteuning een remmende factor. Recent is ook de samenwerking met UNESCO versterkt door een gezamenlijke expert meeting over de operationalisering van *Priority Action 10: Biodiversiteitseducatie en synergie met de Decade on Education for Sustainable Development.*

De nadruk ligt in het CEPA-werkprogramma op de primaire verantwoordelijkheid van landen voor de ontwikkeling en uitvoering van CEPA-activiteiten. Derhalve richten de concrete activiteiten in de *Agenda for Action* zich acties ter facilitering van nationale CEPA-initiatieven d.m.v. internationale (vooral regionale) ondersteunende activiteiten. Nederland geeft evenals enkele andere landen en organisaties concrete ondersteuning aan deze activiteiten; een verbreding naar anderen is echter wenselijk.

De rol van het CBD-Secretariaat is vooral om te adviseren en te stimuleren, en om de samenwerking met terzake kundige internationale organisaties (o.a. IUCN, UNESCO) te bevorderen. Ook samenwerking met andere verdragen met CEPA-programma's (RAMSAR, Klimaat) is van belang. Deze samenwerking krijgt invulling doordat alle genoemde organisaties participeren in de *Informal Advisory Committee*.

De Uitvoerend Secretaris lijkt veel belang te hechten aan de *outreach* van de CBD naar de buitenwereld, en dat komt ook tot uiting in zijn steun aan het CEPA-werkprogramma, de IAC en de samenwerking met relevante organisaties.

Het secretariaat legt ook een document voor met betrekking tot het *International Year for Biodiversity 2010*, één van de prioritaire acties. De AVVN heeft hiertoe eerder besloten. De voorgestelde invulling is zowel qua thema (*importance of biological diversity to human well-being and poverty reduction*), doelgroepen als aanpak tamelijk ambitieus. Er zal een internationale organisatiecommissie moeten komen met een vooraanstaand "ambassadeur", partijen worden gevraagd nationale commissies in te stellen, en er wordt gedacht aan een speciale sessie van de AVVN. Voor financiering van al deze activiteiten lijken evenwel nog geen middelen voorhanden.

N.B. Op verzoek van het EU-voorzitterschap zal Nederland tijdens COP-9 namens de EU het woord voeren over dit onderwerp.

Inzet Nederland:

- o *Nederland is tevreden met de voortgang bij de uitvoering van het CEPA-werkprogramma, de inspanningen die het secretariaat daartoe levert en de bijdrage van de Informal Advisory Committee.*
- o *De Agenda for Action is een prima hulpmiddel voor het creëren van focus in de aanpak van de 10 prioritaire acties op korte termijn. Uitbreiding van de concrete ondersteuning door landen en organisaties is nodig om de concrete uitvoeringsactiviteiten in de komende jaren te kunnen realiseren.*
- o *Nederland staat aarzelend ten opzichte van de ambitieuze opzet van het Internationaal Biodiversiteitsjaar 2010. Een meer realistische invulling zal de uitvoerbaarheid kunnen vergroten.*

VI. ADMINISTRATIVE AND BUDGETARY MATTERS

5.2. Administration of the Convention and budget for the Trust Fund of the Convention for the biennium 2009-2010.

Toelichting

Het Secretariaat heeft een forse budgetstijging als voorstel op tafel gelegd. De redenen die het Secretariaat hiervoor geeft zijn:

- a. de uitputting van de financiële reserve als gevolg van het budgetbesluit ten tijde van de vorige COP,
- b. de gedaalde Amerikaanse dollar (inkomsten) t.o.v. de Canadese dollar (uitgaven), waardoor de koopkracht van het secretariaat fors is gedaald en
- c. de uitbreiding van activiteiten onder de CBD.

Deze situatie is zorgwekkend, aangezien het voor partijen inclusief Nederland enerzijds onwenselijk is grote stijgingen in het budget te moeten accepteren, maar het anderzijds

evenzeer onwenselijk is al te fors te snoeien in de taken van de CBD, met het ijkjaar 2010 in het vooruitzicht.

Het secretariaat heeft een aantal opties uitgewerkt, met verschillende percentages budgetgroei. Duidelijk is dat voor alle opties geldt dat de procentuele stijging zoals die door de Partijen moet worden gefinancierd nog hoger is dan de percentages zoals vermeld in de drie opties. Dit komt doordat tijdens de vorige COP is besloten de financiële reserve eenmalig toe te voegen aan het besteedbaar budget voor de jaren 2007 en 2008. Deze middelen (USD 4 miljoen) zijn nu niet meer aanwezig, waardoor Partijen alleen al voor een gelijkblijvend budget een flinke procentuele contributiestijging zullen moeten accepteren.

Inzet Nederland:

- *Nederland zal inzetten op het handhaven van de kerntaken van de CBD, en zich kritisch opstellen ten opzichte van taken die minder belangrijk zijn of eventueel anderszins ingevuld kunnen worden.*
- *Nederland heeft problemen met de financiële implicaties van verdere uitbreiding van het personeelbestand van het secretariaat. Voorstellen van die strekking zullen daarom niet worden gesteund.*

Instructie COP9 – 25-04-08